

Studieretninger, samlæsning, fagsammensætning og klassedannelse på de treårige gymnasiale uddannelser

Vejledning til lov og bekendtgørelse

- Lov om de gymnasiale uddannelser §§ 22-27, 31-34 samt bilag 1
- Bekendtgørelse om de gymnasiale uddannelser §§ 5-7, 9-13, 26-31, 42

*Børne- og Undervisningsministeriet
Styrelsen for Undervisning og Kvalitet
Kontor for Gymnasier februar 2020*

2. udgave, september 2020

Indholdsfortegnelse

Læsevejledning	2
1. Studieretningsudbud	3
2. Studieretningsforløbet	4
3. Obligatoriske fag og niveauer samt særlige regler for fagsammensætninger	5
4. Valgfag	7
5. Udbud og valg af valgfag.....	7
6. Bindinger mellem fag	8
7. Valgfag og den individuelle timepulje.....	8
8. Samlæsning	9
9. Obligatoriske fag	12
10. Klassedannelse	16

Læsevejledning

Hensigten med denne vejledning er at give en kortfattet gennemgang af de gældende regler for de gymnasiale uddannelser, herunder en sammenfatning af bemærkningerne til loven. Vejledningen er organiseret tematisk, og det er vejledningens formål at lette læsningen af styredokumenterne. Vejledningen indfører ikke nye bindende krav.

Vejledningen indeholder kun i begrænset omfang eksempler og anbefalinger.

Alle bindende bestemmelser for de gymnasiale uddannelser findes hovedsageligt i følgende styredokumenter:

- [Lov om de gymnasiale uddannelser \(retsinformation.dk\)](#), LBK nr. 1428 af 28/09/2020
- [Bekendtgørelse om de gymnasiale uddannelser \(retsinformation.dk\)](#), nr. 497 af 18/05/17
- [Bemærkninger til lov om de gymnasiale uddannelser \(retsinformation.dk\)](#)

Desuden findes der **læreplaner**, som beskriver fagenes indhold, faglige mål, evalueringsformer osv.:

- [Fag og læreplaner \(uvm.dk\)](#).

Derudover findes der **en række regler**, fastsat i andre love og bekendtgørelser:

- [Love og bekendtgørelser \(uvm.dk\)](#)
- [Regler og orienteringer \(uvm.dk\)](#)

1. Studieretningsudbud

Den obligatoriske fagrække i de treårige gymnasiale uddannelser fremgår af lovens §§ 23-25. De mulige studieretninger er for hver uddannelse fastsat i lovens bilag 1. Den enkelte institution vælger selv, hvilke af de mulige studieretninger den vil udbyde. Antallet af studieretninger skal stå i rimeligt forhold til antallet af elever på den pågældende uddannelse på institutionen, så eleverne på den ene side har reelle valgmuligheder, og så det på den anden side er realistisk, at de pågældende studieretninger kan oprettes.

Centralt fastsatte studieretninger

De centralt fastlagte studieretninger er sammensat, så de peger tydeligt frem mod de videreuddannelsesmuligheder, som de forbereder til. Desuden er der taget hensyn til, at det skal være overskueligt for elever, forældre, lærere og vejledere at forholde sig til valg af studieretning.

Som udgangspunkt indgår der i en studieretning to fag på AA-niveau eller AB-niveau, men der er på stx i nogle tilfælde tre fag i en studieretning, hvor det er nødvendigt for at sikre det faglige niveau og for at sikre adgangen til de videregående uddannelser.

Studieretningerne er grupperet inden for de faglige hovedområder, der findes i den pågældende uddannelse:

- Htx: anvendt naturvidenskab, teknologi, kommunikationsteknik
- Hhx: økonomi og marked, økonomi og sprog, sprog
- Stx: naturvidenskab, samfundsvidenskab, sprog, kunst

Lokale studieretninger

Der kan, jf. lovens § 26, stk. 3, undtagelsesvist gives tilladelse til oprettelse af lokale studieretninger, der ikke er omfattet af de centralt fastsatte studieretninger. Dette sker efter ansøgning til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet. Det er en betingelse for godkendelse, at der i den lokale studieretning indgår studieretningsfag, som i antal og niveau svarer til principperne bag de centralt fastsatte studieretninger, at der er gode muligheder for fagligt samspil, at der kan opnås direkte adgang til relevante videregående uddannelser, og at der er tale om et særligt uddannelsesmiljø eller en bestemt faglig ekspertise på den ansøgende institution. Lokale studieretninger kan blive godkendt for at udvikle særlige lokale styrkepositioner eller studieretninger, der er så specialiserede, at de ikke bør udbydes bredt, men udelukkende et eller få steder i landet.

Der kan søges om tilladelse til at udbyde lokale studieretninger en gang om året inden for en tidsfrist, der udmeldes af styrelsen. En godkendelse gives som udgangspunkt tidsbegrænset, og institutionen forpligter sig til at evaluere udbud og indhold af den lokale studieretning efter nærmere retningslinjer.

2. Studieretningsforløbet

Eleverne vælger studieretning, når de gennem grundforløbsundervisning, skriftlig screening i matematik og evalueringssamtale har kunnet opnå afklaring af deres faglige interesser og forudsætninger. Valg af studieretning kan tidligst ske i anden uge af oktober måned.

Studieretningsforløbet bygger videre på grundforløbet og skal give eleverne mulighed for faglig fordybelse og styrkelse af fagligheden. Det er gennem uddannelsens kombination af faglig bredde og dybde og gennem samspillet mellem fagene, at eleverne tilegner sig almindelse, viden og kompetencer.

Studieretningsfag, obligatoriske fag og valgfag

I studieretningsforløbet indgår der studieretningsfag, obligatoriske fag og valgfag. Alle tre typer af fag bidrager til at tegne studieretningens faglige profil og indgår så vidt muligt i samspil med hinanden. Studieretningerne er sammensat, så der er en intern sammenhæng mellem fagene i hver enkelt studieretning, der muliggør fagligt samspil. De obligatoriske fag bidrager til det faglige samspil i studieretningen, således som det er beskrevet i læreplaner og deres vejledninger for de enkelte fag. Valgfagene er med til at løfte uddannelsernes almindende og studieforberedende formål, og de medtænkes i den samlede tilrettelæggelse af undervisningen i den enkelte klasse. Det kan være vanskeligt at opfylde dette i de tilfælde, hvor valgfagsholdene består af elever fra flere forskellige studieretninger, men det kan fx være en mulighed ind imellem at lade valgfagene være udgangspunkt for emnevalget i forbindelse med fagligt samspil.

Studieretningsforløbets tilrettelæggelse

Institutionen beslutter selv tilrettelæggelsen af studieretningsforløbet. Dog skal undervisningen i fag på A-niveau samt i faget idræt på stx tilrettelægges, så disse fag afsluttes sidst i uddannelsens sidste år. Hvis der i en elevs uddannelse indgår flere A-niveaufag end det i uddannelsen påkrævede antal, kan undervisningen i disse fag afsluttes tidligere end uddannelsens sidste år. Undervisningen i teknologi på B-niveau afsluttes altid på uddannelsens andet år.

Undervisningen skal tilrettelægges, så eleverne i hele uddannelsen møder variation og progression i arbejdsformer, så alle elever uanset baggrund udfordres fagligt. Variation og progression fremgår bl.a. af studieplanen og af institutionens eventuelle progressionsplaner. Institutionen skal desuden sikre tilbud til elever med særlige behov og elever med særlige talenter. Det kan fx være gennem indsatser for elever, der er særligt udfordret i et eller flere fag, eller som har særlige udfordringer med skriftlige opgaver eller lignende. Den løbende evaluering af elevernes udbytte af undervisningen bidrager til at sikre, at undervisningen kan tilrettelægges med faglig progression for øje. Institutionerne skal desuden sikre, at uddannelserne har en faglig og pædagogisk progression, så elevernes selvstændighed, evne til samarbejde og sans for at opsøge viden udvikles.

Den enkelte institution sikrer, at der sker en koordinering af lærernes tilrettelæggelse af undervisningen, herunder af det skriftlige arbejde. Dette sker bl.a. gennem studieplanen. Herved vil lærernes samarbejde omkring en klasse blive understøttet.

3. Obligatoriske fag og niveauer samt særlige regler for fagsammensætninger

De obligatoriske fag og særlige regler for fagsammensætning på de treårige gymnasiale uddannelser fremgår af lovens §§ 23-25, se også skemaet herunder.

Eleverne har mulighed for gennem valg af fag og niveauer at erstatte nogle af de krav, der stilles til de obligatoriske fag og niveauer. Det gælder eksempelvis, at elever gennem valg af fx tre eller flere sprog kan afløse nogle af kravene til naturvidenskabelige fag og niveauer. En uddybning af de særlige bestemmelser på stx findes i denne vejlednings afsnit 9.

En studentereksamen består på htx af mindst tre A-niveaufag, på hhx og stx af mindst fire A-niveaufag. Der er derudover ikke krav om et bestemt antal fag på hhv. B-niveau og C-niveau. I stedet sikres det faglige niveau gennem studieretnings sammensætningen og det gældende minimumstimetal for den enkelte uddannelse.

Obligatoriske fag	Htx	Hhx	Stx
A-niveau	Dansk Teknikfag	Dansk Engelsk 2. fremmedsprog (hvis begyndersprog)	Dansk Historie 2. fremmedsprog (hvis begyndersprog)
B-niveau	Engelsk Idéhistorie Matematik Fysik Kemi Teknologi	2. fremmedsprog (hvis fortsættersprog) Historie Afsætning International økonomi Virksomhedsøkonomi Matematik ¹	Engelsk 2. fremmedsprog (hvis fortsættersprog) Matematik ²
C-niveau	Kommunikation og it eller informatik ³ Samfundsfag Biologi	Erhvervsjura Samfundsfag Informatik	Fysik Idræt Et kunstnerisk fag ⁴ Oldtidskundskab Religion Samfundsfag To af fagene biologi, kemi, naturgeografi eller informatik ⁵
Særlige regler	<ul style="list-style-type: none">• Elever, der afslutter bioteknologi A, anses for at have afsluttet biologi B, og en htx-eksamen kan derfor ikke både indeholde bioteknologi A og faget biologi B eller C. Bioteknologi A træder som følge heraf i stedet for obligatorisk biologi C for de pågældende elever.• Elever, der afslutter geovidenskab A, anses for at have afsluttet fysik B, og en htx-eksamen kan derfor ikke både indeholde geovidenskab A og fysik B. Geovidenskab A træder som følge heraf i stedet for obligatorisk fysik B for de pågældende elever. Geovidenskab A vil herudover svare til naturgeografi B, som imidlertid ikke indgår i en htx-eksamen som obligatorisk fag.	Elever, der afslutter it A, anses for at have afsluttet informatik B, og en hhx-eksamen kan derfor ikke både indeholde it A og informatik B eller C. It A træder som følge heraf i stedet for obligatorisk informatik C for de pågældende elever.	<ul style="list-style-type: none">• Elever, der afslutter bioteknologi A, anses for at have afsluttet biologi B og kemi B. En stx-eksamen kan derfor ikke indeholde både bioteknologi A og biologi og kemi på B- eller C-niveau.• Elever, der afslutter geovidenskab A, anses for at have afsluttet fysik B og naturgeografi B. En stx-eksamen kan derfor ikke indeholde både geovidenskab A og fysik eller naturgeografi på B- eller C-niveau. Derfor træder geovidenskab A i stedet for obligatorisk fysik C for de pågældende elever.• Elever, der følger en naturvidenskabelig studieretning, kan fritages fra kravet om tre ud af de fire fag biologi, kemi, naturgeografi eller informatik, hvis elevens tre øvrige naturvidenskabelige fag (herunder fysik), alle er på mindst B-niveau eller på A-, B- og C-niveau.• Elever, der ikke følger en naturvidenskabelig studieretning skal afslutte mindst ét naturvidenskabeligt fag⁶ på B-niveau (gælder dog ikke for elever med mindst tre fremmedsprog) og fritages for kravet om to naturvidenskabelige fag på C-niveau, hvis de afslutter ét af disse fag⁷ eller faget fysik på B-niveau.• Se desuden afsnit 9 i nærværende vejledning.

¹ Elever med tre fremmedsprog skal dog kun have matematik på C-niveau.

² Elever med flere end tre fremmedsprog eller med tre fremmedsprog på mindst A-, A- og B-niveau skal dog kun have matematik på C-niveau.

³ Den enkelte institution kan vælge mellem kommunikation og it eller informatik som obligatorisk fag.

⁴ Kunstneriske fag kan være: billedkunst, design og arkitektur, dramatik, mediefag eller musik.

⁵ Institutionen kan for den enkelte studieretning vælge, hvilke af fagene der skal indgå som obligatorisk fag.

⁶ Biologi, fysik, informatik, kemi eller naturgeografi.

⁷ Biologi, informatik, kemi eller naturgeografi.

4. Valgfag

Som en del af den samlede uddannelse skal alle elever vælge et eller flere valgfag. Ved valgfag forstås også niveauløft af obligatoriske fag eller studieretningsfag. Sammensætningen af de centralt fastsatte studieretninger indebærer, at alle elever får plads til mindst ét valgfag, og de fleste elever får plads til mere end ét valgfag.

5. Udbud og valg af valgfag

Der er i bekendtgørelsens §§ 9-11 fastsat en række af fag og niveauer, som for de enkelte uddannelser skal indgå i institutionens udbud af valgfag. Det gælder således, at mindst følgende fag skal indgå:

- På htx: fysik A, kemi A, engelsk A, et fortsættersprog på mindst C-niveau, matematik A, teknologi A, samfundsfag B
- På hhx: afsætning A, international økonomi A, virksomhedsøkonomi A, matematik A, et begynderprog på A-niveau, et fortsættersprog på A-niveau
- På stx: fysik B, kemi B, mindst ét af fagene fysik og kemi på A-niveau, et begynderprog på A-niveau, et fortsættersprog på A-niveau, matematik A, samfundsfag A, et kunstnerisk fag på B-niveau.

Derudover beslutter institutionen selv, hvilke valgfag og valgfrie løft af niveau den vil udbyde.

Som valgfag kan udbydes fag fra samme uddannelse, fag fra andre gymnasiale uddannelser eller valgfag, jf. de fastsatte læreplaner, som findes på Børne- og Undervisningsministeriets hjemmeside. Der er således vide muligheder for i forhold til én uddannelse at udbyde andre uddannelsers fag som valgfag, dog med enkelte begrænsninger fastsat i bekendtgørelse om de gymnasiale uddannelser, § 8. Her findes enkelte undtagelser, dvs. fag, som bl.a. af hensyn til de enkelte uddannelsers faglige profiler ikke kan udbydes som valgfag. Der gælder således følgende:

- På htx kan følgende valgfag ikke udbydes: historie A og B, geovidenskab A samt bioteknologi A (fag og læreplan fra stx)
- På hhx kan følgende valgfag ikke udbydes: idéhistorie B, historie A, erhvervsøkonomi C, geovidenskab A samt bioteknologi A
- På stx kan følgende valgfag ikke udbydes: kulturforståelse B og C, idéhistorie B, geovidenskab A samt bioteknologi A.

Eftersom valgfag skal sikre bredde i almindelsen og den gymnasiale fagrække, skal den enkelte institution have en vis bredde i sit udbud af valgfag for herved at sikre, at eleverne har et reelt valg, når de træffer beslutning om valgfag. Det er god praksis at oplyse, hvilke valgfag den enkelte institution har til hensigt at udbyde forud for fristen for ansøgning om optagelse på uddannelsen, så kommende elever kan danne sig et klart overblik over, hvilke valgfag det er muligt at vælge i løbet af deres uddannelse.

Det følger af gymnasireformen, at valgfag ikke må "bindes" til studieretninger, så eleverne kan få det indtryk, at et valgfag hører sammen med eller er en forudsætning for en bestemt studieretning. Institutioner behøver ikke at udbyde alle valgfag til elever på alle studieretninger, men det er afgørende, at eleverne har et reelt valg, når de skal vælge valgfag.

En institution er, jf. lov om gymnasiale uddannelser § 27, forpligtet til at oprette valgfag, hvortil der er mindst ti tilmeldte elever. Denne regel gælder for hvert enkelt uddannelsessted/afdeling, hvis en institution udbyder uddannelse på flere uddannelsessteder/afdelinger.

Eleverne vælger normalt valgfag for ét skoleår ad gangen. Valget af det kommende skoleårs valgfag finder normalt sted i foråret forud for det kommende skoleår.

6. Bindinger mellem fag

I bekendtgørelsens §§ 12-13 er der en oversigt over bindinger mellem visse fag, som enten gensidigt forudsætter eller udelukker hinanden. Det er fx en forudsætning for at påbegynde et valgfag på A- eller B-niveau, at man følger eller har fulgt undervisningen på det nærmest underliggende niveau i faget, medmindre institutionen vurderer, at elevens faglige kvalifikationer er tilstrækkelige til at kunne påbegynde valgfaget. Desuden forudsætter visse fag⁸, at man senest samtidig med undervisningen i disse fag følger undervisning i matematik på mindst B-niveau. De øvrige bindinger fremgår af bekendtgørelsens §§ 12-13.

Jf. ovenstående kan der ikke knyttes ét bestemt valgfag til en bestemt studieretning.

7. Valgfag og den individuelle timepulje

Institutionens leder vil, hvis en elev ønsker det, kunne tillade, at en del af den individuelle timepulje efter lovens § 19, stk. 8, bruges til et ekstra valgfag. Eleven vil ikke have krav på et ekstra valgfag, hvis institutionens leder skønner, at en anden anvendelse af timepuljen er mere hensigtsmæssig for elevens samlede uddannelsesforløb og læring. Timepuljen vil under alle omstændigheder først kunne anvendes til et ekstra valgfag, når intervallet på 50 timer mellem minimumstimetallet og det normalt højeste timetal er udnyttet. Der henvises i øvrigt til vejledningen om uddannelsestid og fordybelsestid.

⁸ Biologi A, fysik A, kemi A, samfundsfag A, international økonomi A og finansiering B.

8. Samlæsning

Samlæsning betyder, at der på et hold sidder elever, der undervises sammen på tværs af klasser og hold inden for den samme uddannelse eller på tværs af uddannelser. De nærmere regler for samlæsning i de gymnasiale ungdomsuddannelser fremgår af lov om gymnasiale uddannelser § 31, stk. 2, og bekendtgørelse om de gymnasiale uddannelser §§ 28-31, jf. § 42. Der er i dag vide muligheder for at samlæse såvel inden for en uddannelse som på tværs af en uddannelse. Af nedenstående skemaer fremgår rammerne for samlæsning hhv. inden for en uddannelse og på tværs af uddannelser.

<i>Samlæsning inden for en uddannelse</i>	
Hvor kan samlæsning finde sted?	- Alle fag, dvs. obligatoriske fag, studieretningsfag, valgfag og kombinationer heraf.
Hvor kan samlæsning <u>ikke</u> finde sted?	<ul style="list-style-type: none"> - Undervisning i et fag på A-niveau kan ikke samlæses med undervisning i faget på C-niveau. <i>Eksempler:</i> <ul style="list-style-type: none"> ○ Biologi A kan ikke samlæses med biologi C. ○ En gruppe elever med A-niveau i et fag kan heller ikke samlæses med en gruppe elever med C-niveau i faget, selvom C-niveaueleverne afslutter i sommerterminen i 1.g, og A-niveaueleverne fortsætter undervisningen i 2. og 3.g. ○ Derimod kan man godt samlæse C- og B-niveau i et fag samt B- og A-niveau i faget, jf. dog næste pind. - Undervisning i fag på forskellige niveauer kan ikke samlæses, således at elever i samme eksamenstermin afslutter samlæst undervisning på forskellige niveauer i faget. <i>Eksempler:</i> <ul style="list-style-type: none"> ○ Kemi C-A kan ikke samlæses med kemi C-B på den måde, at alle eleverne afslutter i samme termin. Derimod kan samlæsning godt finde sted, hvis de to elevgrupper afslutter i forskellige terminer, således at fx C-B-eleverne afslutter i sommerterminen i 2.g, mens C-A-eleverne afslutter i sommerterminen i 3.g. ○ Biologi 0-B og 0-C kan samlæses, men ikke på en måde, hvor de to elevgrupper afslutter samtidig. Fx kan man ikke tilrettelægge et turbohold i biologi 0-B, som i nogle af timerne har undervisning med en gruppe biologi 0-C-niveauelever og derudover har særskilte B-niveautimer. Derimod kan man godt samlæse, således at 0-C-eleverne afslutter i sommerterminen i 1.g, mens 0-B-eleverne afslutter i sommerterminen i 2.g - Undervisningen i matematik kan ikke samlæses på forskellige niveauer, heller ikke, når elever i samme eksamenstermin afslutter samlæst undervisning på samme niveau i faget. <i>Eksempler:</i> <ul style="list-style-type: none"> ○ Matematik 0-B kan ikke samlæses med matematik 0-A, selvom 0-B-eleverne afslutter i en tidligere prøvetermin. ○ Matematik 0-A og matematik B-A kan ikke samlæses i 3.g, selvom begge elevgrupper afslutter matematik A i samme prøvetermin.

<p>Forudsætninger for, at samlæsning kan gennemføres</p>	<ul style="list-style-type: none"> - At samlæsningen er fagligt og pædagogisk begrundet. - At samlæsningen sker for at kunne tilgodese elevernes individuelle ønsker om bestemte studieretninger/fagpakker og valgfag. - Hvis samlæsningen finder sted mellem studieretninger eller mellem fagpakker inden for uddannelsen, er det endvidere et krav, at undervisningen differentieres, så den lever op til kravene i de forskellige studieretninger/fagpakkers profiler.
--	--

<i>Samlæsning på tværs af uddannelser</i>	
<p>Hvor kan samlæsning finde sted?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Valgfag eller studieretningsfag/fagpakkefag, der indgår i alle berørte elevers uddannelse, kan samlæses. <i>Eksempler:</i> <ul style="list-style-type: none"> ○ Samlæsning kan finde sted mellem to studieretnings/fagpakkehold på hver sin uddannelse eller mellem to valghold på hver sin uddannelse, men det kan også finde sted mellem et valghold på én uddannelse og et studieretnings/fagpakkehold på en anden uddannelse. ○ Eksempelvis kan fagpakkehold i samfundsfag B i 2.hf samlæses med et valghold i samfundsfag C-B i 2. eller 3.g på stx. ○ Ligeledes kan fx et studieretningshold i innovation C 1.g på hhx samlæses med et valghold i innovation C 2.g på stx. - Fremmedsprog, inkl. engelsk, kan altid samlæses. <i>Eksempler:</i> <ul style="list-style-type: none"> ○ Studieretningsfaget tysk fortsættersprog B på hhx kan samlæses med valgfaget tysk fortsættersprog B på hf. ○ Obligatorisk engelsk B på stx kan samlæses med obligatorisk engelsk B på htx. ○ Studieretningsfag engelsk A på stx kan samlæses med obligatorisk engelsk A på hhx. - Informatik B og C kan altid samlæses. <i>Eksempler:</i> <ul style="list-style-type: none"> ○ Obligatorisk informatik C på hhx kan samlæses med valgfag informatik C på stx. ○ Studieretningsfaget informatik B på htx kan samlæses med valgfaget informatik B på hhx.
<p>Hvor kan samlæsning <u>ikke</u> finde sted?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Undervisning i et fag på A-niveau kan ikke samlæses med undervisning i faget på C-niveau. Dette gælder også fremmedsprog. <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Se eksempler under samlæsning inden for uddannelsen.</i> - Undervisning i fag på forskellige niveauer kan ikke samlæses, således at elever i samme eksamenstermin afslutter samlæst undervisning på forskellige niveauer i faget. Dette gælder også fremmedsprog og informatik B og C. <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Se eksempler under samlæsning inden for uddannelsen.</i> - Undervisningen i matematik kan ikke samlæses på forskellige niveauer, heller ikke, når elever i samme eksamenstermin afslutter samlæst undervisning på samme niveau i faget. <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Se eksempler under samlæsning inden for uddannelsen.</i>

	<ul style="list-style-type: none"> - Bioteknologi A kan ikke samlæses på tværs af htx og stx. - Som udgangspunkt kan obligatoriske fag ikke samlæses på tværs af uddannelser. (Bemærk dog undtagelserne i forhold til fremmedsprog og informatik B og C, jf. ovenfor.) Det er således et krav for at samlæse på tværs, at de fag, der samlæses, indgår som et valgfag eller et studieretnings/fagpakkefag i alle berørte elevers uddannelse. <i>Eksempler:</i> <ul style="list-style-type: none"> ○ Samlæsning kan ikke finde sted mellem obligatorisk fysik C på stx og valgfag fysik C på hf. ○ Samlæsning kan ikke finde sted mellem obligatorisk kemi B på htx og valgfag kemi B på stx. ○ Samlæsning kan ikke finde sted mellem obligatorisk dansk A på hhx og obligatorisk dansk A på htx.
<p>Forudsætninger for, at samlæsning kan gennemføres</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Samlæsningen er fagligt og pædagogisk begrundet. - Samlæsningen sker for at kunne tilgodese elevernes individuelle ønsker om bestemte studieretninger/fagpakker og valgfag. - Samlæsning kan kun finde sted, hvis institutionerne på grund af lille søgning ikke kan tilbyde undervisningen i de berørte fag på hver uddannelse. - Undervisningen på samlæste hold skal tilrettelægges differentieret, således at den lever op til kravene i de enkelte studieretningers/fagpakkers og uddannelsers faglige profil.
<p>Hvilken læreplan læses efter?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Institutionen vælger selv, om samlæsningen skal finde sted efter én eller flere læreplaner. Dvs. at institutionen kan vælge: <ol style="list-style-type: none"> 1. At hele holdet samlæses efter fagets læreplan i én af uddannelserne. <i>Eksempel:</i> <ul style="list-style-type: none"> ○ Et hold samlæses mellem hhx og stx, og det besluttes, at hele holdet læses efter stx-læreplanen. 2. At holdet samlæses, men med flere læreplaner. <i>Eksempel:</i> <ul style="list-style-type: none"> ○ Et hold samlæses mellem hf og hhx, og det besluttes, at hf-eleverne læses efter hf-læreplanen, mens hhx-eleverne læses efter hhx-læreplanen. Hvor der er overlap mellem læreplanerne, gennemføres undervisningen naturligvis samlet for hele holdet. - Prøven, såvel den skriftlige som den mundtlige, aflægges altid i henhold til den læreplan, den enkelte elev er undervist efter.

Samlæsning af studieretninger

Hvis en studieretning ikke kan oprettes pga. for få tilmeldinger, kan institutionen etablere klasser, som blander elever fra to eller undtagelsesvist tre studieretninger. Herved opnås bedre mulighed for at oprette studieretninger med lille søgning, og samtidig fastholdes princippet om, at eleverne går i én stamklasse, hvor de vil have det meste af deres undervisning. Eleverne i blandede klasser samlæses som udgangspunkt i obligatoriske fag samt i mindst ét fælles studieretningsfag på A-niveau eller i to studieretningsfag, hvis disse er på samme niveau.

Det er institutionens pædagogiske ansvar at sikre, at det er muligt at tone undervisningen til elevernes forskellige studieretningsprofiler. Beslutningen om at etablere blandede studieretningsklasser og samlæste hold vil derfor skulle følges op af konkrete overvejelser om, hvordan man fagligt og pædagogisk vil sikre toningen.

Bemærk at de regler, der fremgår af skemaet ovenfor, også er gældende her.

Sammenlægning af eksisterende hold

Institutionen kan sammenlægge eksisterende studieretningsklasser og valghold; bemærk dog de begrænsninger, der fremgår af skemaet ovenfor, fx i forhold til matematik. Sammenlægningen forudsætter, at elever og lærere varsles i god tid, så der bliver mulighed for at tilvejebringe tilstrækkelig overensstemmelse mellem fagenes og klassernes indhold og opfyldelse af de faglige mål og til at gennemføre en ny planlægning af undervisningen.

9. Obligatoriske fag

Lovens §§ 23-25 omhandler de obligatoriske fag og niveauer i htx, hhx og stx. Minimumskravene i de enkelte uddannelser ses herunder.

	Htx	Hhx	Stx
Antal A-niveaufag	3	4	4
Undervisningstimer	2770-2820	2605-2655	2600-2650 [1845-1895]
Fordybelsestid	630	500	500 [390]
Timepulje	150	130	130 [100]
Obligatoriske fag	§ 23	§ 24	§ 25

Tallene i skarp parentes gælder for den toårige uddannelse til almen studentereksamen.

Intervallerne for undervisningstimetallet skal overholdes, men kan overskrides i tilfælde af, at en elev tager ekstra A-niveaufag. Det minimale undervisningstimetallet kan ikke være mindre end det angivne (medmindre der er tale om særlige forhold i forhold til fritagelse for deltagelse i idrætsundervisningen⁹).

Særlige forhold vedrørende visse obligatoriske fag på stx

De obligatoriske fag på stx ses af oversigten i lovens § 25, stk. 1.

Særligt om matematik

Matematik B er obligatorisk for alle stx-elever, dog ikke elever med flere end tre fremmedsprog eller med tre fremmedsprog på mindst AAB-niveau. Disse elever kan afslutte matematik på C-

⁹ Se [Vejledning om fuldstændig eller delvis fritagelse for idræt i stx-uddannelsen \(uvm.dk\)](http://uvm.dk).

niveau. Elever med fx engelsk A, spansk A og latin C (AAC) ikke kan afslutte matematik på C-niveau.

Særligt om 2. fremmedsprog

Alle stx-elever skal have et 2. fremmedsprog. Faget skal være på A-niveau, hvis det er begynderprog. Faget skal være på mindst B-niveau, hvis det er et fortsættersprog. Spansk vil typisk være et begynderprog og dermed et A-niveaufag. Der er dog iværksat forsøg i grundskolen med spansk, og disse elever vil kunne have spansk som fortsættersprog på B-niveau. Elever, der har haft spansk som forsøgsfag i grundskolen, kan dog, hvis spansk fortsættersprog ikke oprettes på deres gymnasium, undtagelsesvist indskrives på et spansk begynderhold, hvis de ønsker at fortsætte med spansk.

Særligt om naturvidenskabelige fag

Fysik C er obligatorisk for alle stx-elever. Desuden skal alle elever (med de undtagelser, der følger herunder) have yderligere to naturvidenskabelige fag på C-niveau (nr. 12). Institutionen kan for den enkelte studieretning vælge, hvilke af fagene i nr. 12 (biologi, informatik, kemi eller naturgeografi) der skal indgå som obligatoriske fag. Læg mærke til, at faget astronomi ikke indgår i rækken af obligatoriske naturvidenskabelige fag i nr. 12. Faget vil derfor altid optræde som eventuelt valgfag.

Særligt om latin

Latin kan uanset niveau ikke være 2. fremmedsprog, men er at regne som et fremmedsprog og tæller med, når der i loven tales om "mindst tre fremmedsprog".

Undtagelsesbestemmelser i § 25, særlige bindinger og krav

Lovens § 25 består desuden af nogle særlige bestemmelser i forhold til sammensætningen af en almen studentereksamen. I det følgende gennemgås disse bestemmelser, og der gives konkrete eksempler på, hvordan bestemmelserne skal tolkes.

Stk. 2

Stk. 2. Elever, der ikke følger en studieretning inden for hovedområdet »Naturvidenskab», jf. bilag 1, skal afslutte mindst et af de naturvidenskabelige fag efter stk. 1, nr. 3 og 12, på mindst B-niveau. Dette gælder dog ikke elever, der har mindst tre fremmedsprog.

§ 25, stk. 2, beskriver, at elever (som studieretningselever uden for "Naturvidenskab") skal afslutte mindst ét af de naturvidenskabelige fag efter nr. 3 og 12 på mindst B-niveau. Fra denne regel undtages elever med tre fremmedsprog (hvoraf latin C kan, men ikke behøver at være ét).

Elever med tre fremmedsprog kan således undtages fra at løfte et naturvidenskabeligt fag til B-niveau. Disse elever kan skifte et naturvidenskabeligt fag ud med latin eller et andet 3. fremmedsprogsfag. Hvis man således har tre sprogfag, kan man i naturvidenskab afslutte med niveauerne CCC (eller CB, jf. stk. 3, se herunder). Eleverne har ikke krav på at få sådanne ønsker opfyldt. Mulighederne er betingede af, a) at den enkelte institution tilrettelægger studieretningsforløbet, herunder placeringen af fagene og valgblokkene, så dette kan lade sig gøre

i praksis, og b) at eleverne i sådanne tilfælde ofte bliver nødt til at vælge valgfag med en lidt længere tidshorison end normalt (hvor valgfag ofte kun vælges for det følgende skoleår) og i så tilfælde skal fastholdes i deres valg.

Eksempler

- Elev på samfundsfaglig studieretning (fx samfundsfag A og engelsk A) skal have tre naturvidenskabelige fag, hvoraf mindst ét skal være på B, fx fysik C, kemi C, naturgeografi B.
- Elev på sproglig studieretning (fx engelsk A, spansk A, latin C) behøver ikke at løfte enten fysik C eller et andet naturvidenskabeligt fag til B-niveau. Eleven kan have fx fysik C, informatik C, naturgeografi C. (Se endvidere nedenfor under omtalen af stk. 5 vedr. muligheden for yderligere at reducere antallet af naturvidenskabelige fag med ét for elever på en sproglig studieretning indeholdende latin C.)
- Elev på kunstnerisk studieretning (fx musik A, engelsk A), som også har fx tysk B som 2. fremmedsprog og latin C som valgfag behøver ikke at løfte enten fysik C eller et andet naturvidenskabeligt fag til B-niveau. Eleven kan have fx fysik C, informatik C, naturgeografi C.

Stk. 3

Stk. 3. Elever, der ikke følger en studieretning inden for hovedområdet »Naturvidenskab«, jf. bilag 1, fritages for kravet om to naturvidenskabelige fag efter stk. 1, nr. 12, hvis de afslutter et af disse fag på mindst B-niveau og faget fysik på mindst B-niveau. Elever, der har mindst tre fremmedsprog, fritages for kravet om to naturvidenskabelige fag efter stk. 1, nr. 12, hvis de afslutter et af disse fag eller faget fysik på mindst B-niveau.

I stk. 3 er der tale om elever, der ikke følger en naturvidenskabelig studieretning. Disse elever kan fritages fra kravet om to naturvidenskabelige fag efter nr. 12 (biologi, informatik, kemi, naturgeografi), hvis de afslutter et af disse **og** fysik på mindst B-niveau. Disse elever behøver derfor kun to naturvidenskabelige fag. Desuden gælder det, at elever med mindst tre fremmedsprog ikke skal have to fag efter nr. 12, hvis de afslutter et af disse **eller** fysik på mindst B-niveau.

Eksempler

- Elev på samfundsfaglig studieretning (fx samfundsfag A og engelsk A) behøver kun i alt to i stedet for tre naturvidenskabelige fag efter nr. 3 og 12, hvis de to er på mindst B-niveau og ét af dem er fysik, fx fysik B og biologi B.
- Elev på samfundsfaglig studieretning (fx samfundsfag A og engelsk A), som har tre fremmedsprog (fx engelsk, tysk B og latin C), behøver kun i alt to naturvidenskabelige fag efter nr. 3 og 12, og ét af dem er fysik, hvis blot ét af fagene er på B-niveau, fx fysik C og biologi B.

Stk. 4

Stk. 4. Elever, der følger en studieretning inden for hovedområdet »Naturvidenskab«, jf. bilag 1, skal have tre af de naturvidenskabelige fag efter stk. 1, nr. 12, medmindre elevens naturvidenskabelige fag efter stk.

1, nr. 3 og 12, enten alle er på mindst B-niveau eller er på A-, B- og C-niveau. Elever, der afslutter faget bioteknologi på A-niveau, anses for at have afsluttet fagene biologi og kemi på B-niveau. Elever, der afslutter faget geovidenskab på A-niveau, anses for at have afsluttet fagene fysik og naturgeografi på B-niveau.

I stk. 4 er der tale om elever, der følger en naturvidenskabelig studieretning. Disse elever skal have tre naturvidenskabelige fag efter nr. 12 på mindst C-niveau samt det obligatoriske fysik. Der er dog en undtagelse fra dette krav: Hvis elevens naturvidenskabelige fag efter både nr. 3 (fysik) og nr. 12 (biologi, informatik, kemi eller naturgeografi) alle er på mindst B-niveau (BBB) eller på A-, B- og C-niveau (ABC), skal eleven ikke have tre fag fra nr. 12.

Stk. 4 beskriver desuden, at elever med bioteknologi A anses for at have afsluttet fagene biologi og kemi på B-niveau. Det betyder, at stx-uddannelsen ikke både kan indeholde faget bioteknologi på A-niveau og fagene biologi eller kemi på B- eller C-niveau. Elever, der afslutter faget geovidenskab på A-niveau, anses for at have afsluttet fagene fysik og naturgeografi på B-niveau. Det betyder, at stx-uddannelsen ikke både kan indeholde faget geovidenskab på A-niveau og fagene fysik eller naturgeografi på B- eller C-niveau, og derfor træder geovidenskab på A-niveau i stedet for obligatorisk fysik på C-niveau for de pågældende elever.

Eksempler

- Elev på naturvidenskabelig studieretning (fx matematik A, fysik B, kemi B) skal som minimum have to af de øvrige fag i nr. 12 på C-niveau (fx biologi C og informatik C) (BBCC).
- Elev på naturvidenskabelig studieretning (fx matematik A, fysik B, kemi B), der vælger at løfte fysik til A-niveau, behøver kun ét af de i nr. 12 nævnte fag på C-niveau, fx naturgeografi C (ABC).
- Elev på naturvidenskabelig studieretning (fx matematik A, fysik B, kemi B) behøver kun ét fag (ud over kemi) fra nr. 12, hvis faget vælges på B-niveau, fx biologi B (BBB).

Stk. 5

Stk. 5. Elever, der følger en studieretning inden for hovedområdet »Sprog«, jf. bilag 1, kan udskifte et af de i stk. 1, nr. 12, nævnte fag med latin.

I stk. 5 er der tale om elever, der følger en sproglig studieretning. Disse elever behøver, ud over det obligatoriske fysik C, jf. nr. 3, kun ét fag fra nr. 12 (biologi, informatik, kemi, naturgeografi), hvis de udskifter ét af disse fag med latin på mindst C-niveau (enten som studieretningsfag eller som valgfag).

I praksis har elever, der er omfattet af stk. 5, meget ofte "mindst tre fremmedsprog" og vil derfor (efter stk. 2) heller ikke behøve foretage et naturvidenskabeligt løft til B eller vil (efter stk. 3) kunne foretage et naturvidenskabeligt løft til B.

Eksempler

- Elev på sproglig studieretning indeholdende latin (fx engelsk A, spansk A, latin C) behøver kun to naturvidenskabelige fag, fx fysik C og biologi C

- Elev på sproglig studieretning (fx engelsk A, tysk A, samfundsfag B), som har latin C som valgfag, behøver kun ét af de øvrige fag fra nr. 12 (biologi, informatik, kemi, naturgeografi), fordi latin C erstatter det andet fag.

Stk. 6

Stk. 6. Elever, der afslutter faget græsk på A-niveau, anses for at have afsluttet faget oldtidskundskab på C-niveau.

Bestemmelsen betyder, at stx-uddannelsen ikke både kan indeholde faget græsk på A-niveau og faget oldtidskundskab, og derfor træder græsk på A-niveau i stedet for det obligatoriske oldtidskundskab på C-niveau for de pågældende elever.

10. Klassedannelse

Undervisningen i de gymnasiale uddannelser organiseres med udgangspunkt i klasser og hold.

Klassedannelse i grundforløbet

Klassedannelsen i grundforløbet skal ske med vægt på at udfordre elevernes valg af studieretning. Den enkelte institution afgør selv, hvordan den vil foretage den nærmere fordeling. Det kan fx være ved at inddele eleverne i faste grundforløbsklasser, hvor eleverne følger undervisning i uddannelsens to flerfaglige forløb i grundforløbet, mens eleverne følger undervisning i dansk, engelsk, matematik og samfundsfag på blandede hold, hvor eleverne møder andre elever fra samme årgang. Det kan desuden være hensigtsmæssigt at understøtte klassedannelsen i grundforløbet ved fx at etablere studiegruppestrukturer eller makkerordninger, hvor den enkelte elev tilknyttes en eller flere elever fra samme klasse og eventuelt en lærer med henblik på at skabe en overskuelig social ramme for lektielæsning og skriftligt arbejde.

Klassedannelse i studieretningsforløbet

Institutionen danner studieretningsklasser i slutningen af grundforløbet i forbindelse med fordelingen af elever i studieretninger. Studieretningsklasserne skal understøtte et fagligt samspil mellem studieretningsfagene, obligatoriske fag og valgfag samt elevernes tilhørsforhold til klassen i den valgte studieretning. Hovedparten af undervisningen foregår i studieretningsklassen.

Blandede studieretningsklasser i stx, hhx, htx

Hvis der er få elever, der har ønsket en bestemt studieretning, og der derfor ikke kan dannes en hel klasse, kan institutionen etablere blandede studieretningsklasser for elever på samme uddannelse, som har ønsket forskellige studieretninger. Det er dog en forudsætning, at de berørte studieretninger ikke eller ikke fuldt ud har kunnet oprettes med særskilte studieretningsklasser som følge af et for lille antal elever. Klassens elever skal undervises samlet i de obligatoriske fag i studieretningsforløbet og i fælles studieretningsfag. Kravet om studieretningstøning fastholdes, også i en blandet studieretningsklasse, hvor der løbende tages hensyn til, at undervisningen skal rumme fagligt samspil mellem obligatoriske fag og studieretningsfag og mellem de enkelte studieretningsfag for at sikre, at de enkelte elever kan få fuldt udbytte af den valgte faglige profil.